

Παιχνίδι ρόλων και Διαλογική Αντιπαράθεση

ΟΜΑΔΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ- ΜΑΡΤΙΟΣ 2013

Τα παιχνίδια ρόλων

- Οι μαθητές υποδύονται ρόλους συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων σε συνθήκες που προσομοιάζουν μια προβληματική κατάσταση.

Η διαδικασία στα παιχνίδια ρόλων

- ❑ Μελέτη της προβληματικής κατάστασης (Ποιες ομάδες εμπλέκονται, με τι επιχειρήματα και αξίες) (ΣΕΝΑΡΙΟ)
- ❑ Χωρισμός των μαθητών σε μικρές ομάδες και ανάθεση ενός ρόλου με διαφορετικό στόχο στην καθεμιά-τυχαία κατανομή των ρόλων (ΚΑΡΤΕΣ ΡΟΛΩΝ)
- ❑ Χρόνος σε κάθε ομάδα να σχεδιάσει τη στρατηγική της και να ετοιμάσει τα επιχειρήματά της
- ❑ Παρουσίαση της επιχειρηματολογίας της κάθε ομάδας από τον αντιπρόσωπό της μπροστά από τις υπόλοιπες ομάδες και συζήτηση μεταξύ των ομάδων
- ❑ Απολογισμός

Σενάριο

- ❑ Μια άλυτη διαμάχη , στην οποία οι μαθητές καλούνται να συμμετάσχουν και να συνεισφέρουν
- ❑ Φανταστικό ή πραγματικό
- ❑ Έχει επαρκή λεπτομέρειες
- ❑ Αντικατοπτρίζει την ποικιλομορφία των απόψεων που υπάρχουν γύρω από ένα συγκεκριμένο θέμα στην καθημερινή ζωή

Διαλογική αντιπαράθεση

- Δύο ομάδες μαθητών αναλαμβάνουν να παρουσιάσουν ένα περιβαλλοντικό ζήτημα για το οποίο εκφράζονται αντιφατικές απόψεις τις οποίες αναλαμβάνουν να υποστηρίξουν με επιχειρήματα.
- Οι μαθητές που συμμετέχουν ως ακροατές έχουν τη δυνατότητα να κρίνουν τις αντιφατικές απόψεις που παρουσιάζουν οι δύο ομάδες, να αναστοχαστούν και να πάρουν θέση υπέρ της μιας ή της άλλης ομάδας.

Διαδικασία

- ❑ Μελέτη της προβληματικής κατάστασης (Ποιες απόψεις υπάρχουν, με τι επιχειρήματα και αξίες)
- ❑ Καθορισμός κανόνων παιχνιδιού
- ❑ Συγκρότηση των δύο ομάδων και επεξεργασία των απόψεων
- ❑ Συλλογή πληροφοριών και στοιχείων για την υποστήριξη της θέσης τους
- ❑ Προετοιμασία των τοποθετήσεων των ομιλητών
- ❑ Συζήτηση

Παράδειγμα παιχνιδιού ρόλων- Διαλογικής αντιπαράθεσης

Ζήτημα σχολείου: Η βελτίωση των καταναλωτικών συνηθειών και των διατροφικών επιλογών των μαθητών μας στο σχολείο με απώτερο στόχο την υιοθέτηση μοντέλων αειφόρου κατανάλωσης στην καθημερινή τους ζωή.

Ενότητες : Απορρίμματα – Παραγωγή και κατανάλωση

Σκοπός: Οι μαθητές να αντιληφθούν ότι η αντιμετώπιση του ζητήματος της υπερκατανάλωσης συνδέεται άμεσα με το σύγχρονο τρόπο ζωής και τον κυρίαρχο κώδικα αξιών που βασίζεται σε μοντέλα μη αειφόρου ανάπτυξης

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,

Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

ΣΕΝΑΡΙΟ – Παιχνίδι ρόλων

- Η κατ' οίκον διανομή διαφημιστικών φυλλαδίων είναι ένας πολύ διαδεδομένος τρόπος διαφήμισης τα τελευταία χρόνια. Με την κατ' οίκον διανομή διαφημιστικών εντύπων ένα προϊόν διαφημίζεται σε ένα ευρύ καταναλωτικό κοινό. Προσφέρεται στις εταιρίες η ευκαιρία να «λανσάρουν» τα προϊόντα τους στο κάθε σπίτι με ένα πιο φθηνό μέσο, σε αντίθεση με τις τηλεοπτικές διαφημίσεις που κοστίζουν ακριβά.
- Μετά από αντιδράσεις τοπικών φιλοπεριβαλλοντικών οργανώσεων για αλόγιστη σπατάλη χαρτιού και κατ' επέκταση φυσικών πόρων, από την πληθώρα των διαφημιστικών φυλλαδίων που διανέμονται κατ' οίκον ή στους δρόμους, αλλά και την ασχήμια που προκαλεί η απόρριψη τους, **το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης προβληματίζεται για την ορθότητα αυτού του τρόπου διαφήμισης προϊόντων.** Μια από τις εισηγήσεις είναι να τεθεί και θέμα απαγόρευσης ή οικονομικής χρέωσης με δημοτικά τέλη της κατ' οίκον διανομής φυλλαδίων από εταιρίες στα δημοτικά όρια του Δήμου.
- Στη σύσκεψη που θα παρθεί η τελική απόφαση προσκλήθηκαν να εκφράσουν τις απόψεις τους όλοι οι επηρεαζόμενοι.

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

Ασχολείστε με τη διαφήμιση προϊόντων εδώ και πολλές δεκαετίες. Ένας από τους τρόπους διαφήμισης που εισηγείστε στους πελάτες σας και στον οποίο δραστηριοποιήστε με επιτυχία είναι και η δημιουργία διαφημιστικών φυλλαδίων για τα προϊόντα τους με στόχο την κατ' οίκον διανομή τους. Στο συγκεκριμένο τομέα έχετε δημιουργήσει ειδικό τμήμα το οποίο στελεχώνεται από ένα μεγάλο αριθμό προσωπικού. Άλλωστε ο συγκεκριμένος τρόπος διαφήμισης έχει επιφέρει τεράστια οικονομικά κέρδη στην εταιρία σας και δεν είναι τυχαίο που επενδύσατε σε αυτόν με τη στελέχωση του αντίστοιχου τμήματος με άρτια εκπαιδευμένο προσωπικό αλλά και σύγχρονο εξοπλισμό. Μια ενδεχόμενη απαγόρευση ή οικονομική επιβάρυνση της κατ' οίκον διανομής διαφημιστικών εντύπων μπορεί να δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα στην εταιρία σας.

ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΕΣ - ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΡΧΕΣ

Είστε μέλη του συνδέσμου καταστηματαρχών και εργοστασιάρχων. Δαπανείτε κάθε χρόνο μεγάλα χρηματικά ποσά από τον προϋπολογισμό της εταιρίας σας για να διαφημίσετε τα προϊόντα σας, αλλά τα κέρδη που αποκομίζετε είναι περισσότερα. Τα τελευταία χρόνια μέσα στα πλαίσια της οικονομικής περισυλλογής επικεντρωθήκατε σε άλλους τρόπους διαφήμισης οι οποίοι αν και είναι πιο φθηνοί, είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικοί. Ένας από αυτούς τους τρόπους είναι και η κατ' οίκον διανομή διαφημιστικών φυλλαδίων για τα προϊόντα σας. Μια ενδεχόμενη απαγόρευση αυτού του τρόπου διαφήμισης από το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης σας, σας αναστατώνει αφού θα αναγκαστείτε να χάσετε ένα φθινό και προσοδοφόρο σε εσάς μέσο διαφήμισης επιστρέφοντας και πάλι σε πιο ακριβές και μη συμφέρουσες διαφημιστικές καμπάνιες.

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,

Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

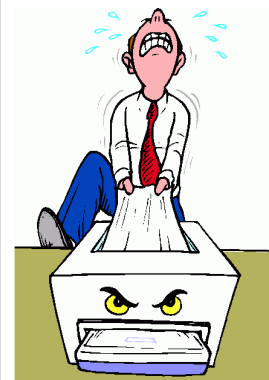
ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΑΔΙΩΝ

Ανήκετε στο καταναλωτικό κοινό που τα τελευταία χρόνια κατακλύζεται καθημερινά από χιλιάδες διαφημιστικά έντυπα, είτε στο σπίτι του, είτε στους δρόμους. Από τη μια ενημερώνεστε ως καταναλωτές και κάνετε πιο σωστές και συμφέρουσες επιλογές, από την άλλη όμως σας προβληματίζει αυτή η αλόγιστη σπατάλη χαρτιού. Πολλοί από εσάς άλλωστε δεν κάνουν καν τον κόπο να κοιτάζουν τα διαφημιστικά φυλλάδια που λαμβάνουν. Τα περισσότερα από αυτά καταλήγουν στους καλάθους των αχρήστων ή πετάγονται στους δρόμους δημιουργώντας μια εικόνα ασχήμιας στην πόλη. Κάποιοι από εσάς βλέπετε θετικά το θέμα της απαγόρευσης αυτού του τρόπου διαφήμισης, κάποιοι άλλοι όμως πιστεύετε ότι ο τρόπος αυτός είναι προς το συμφέρον σας ως καταναλωτές. Χωριστείτε στις δύο ομάδες (υπέρ και κατά της διανομής διαφημιστικών φυλλαδίων) και παρουσιάστε τις απόψεις σας.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΟΙ

Οι δουλειές σας τα τελευταία χρόνια συμβαδίζουν και καθορίζονται από τον τομέα της έντυπης διαφήμισης προϊόντων. Καθημερινά διεκπεραιώνετε μεγάλες παραγγελίες διαφημιστικών φυλλαδίων που προορίζονται για διανομή τους στα σπίτια και τους δρόμους της πόλης. Η αυξημένη ζήτηση σας ανάγκασε να εργοδοτήσετε επιπλέον προσωπικό και να εξοπλίσετε τα τυπογραφεία σας με σύγχρονα μηχανήματα για καλύτερο αποτέλεσμα. Μια απόφαση απαγόρευσης των διαφημιστικών φυλλαδίων θα σας επιφέρει μεγάλη οικονομική ζημιά.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Είστε μέλη σε περιβαλλοντικές οργανώσεις και ανησυχείτε για το μέλλον του πλανήτη. Οι κλιματικές αλλαγές αλλά και οι καθημερινές αλλαγές που βιώνετε στο τοπικό σας περιβάλλον σας προβληματίζουν έντονα. Η εικόνα των πεταγμένων διαφημιστικών φυλλαδίων σε χωματερές και στους δρόμους της πόλης σας, σας ανησυχεί για την άσκοπη, όπως την χαρακτηρίζετε, σπατάλη χαρτιού και φυσικών πόρων. Πιστεύετε ότι υπάρχουν πολύ καλύτεροι και πιο οικολογικοί τρόποι διαφήμισης των προϊόντων οι οποίοι θα μπορούσαν να είναι το ίδιο αποτελεσματικοί με τη διανομή διαφημιστικών φυλλαδίων κατ' οίκον ή στους δρόμους. Θέλετε να βελτιωθεί η εικόνα της πόλης σας και είστε ένθερμοι υποστηρικτές για τη λήψη άμεσων δυναμικών αποφάσεων στο θέμα αυτό.

ΔΙΑΝΟΜΕΙΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΩΝ ΦΥΛΛΑΔΙΩΝ

Μπορεί η δουλειά σας να είναι κουραστική και να μην σας παρέχει και τις καλύτερες συνθήκες εργασίας, αφού καθημερινά είστε αναγκασμένοι να διανέμετε διαφημιστικά φυλλάδια στους δρόμους ή στα σπίτια της πόλης, αλλά σας δίνει ένα καλό εισόδημα για να ζήσετε την οικογένειά σας. Σας τρομάζει το ενδεχόμενο να απαγορευτεί αυτό το μέσο διαφήμισης των προϊόντων ή να έχει οικονομικά τέλη αφού αυτό θα επιφέρει κρίση στο διαφημιστικό χώρο με ενδεχόμενο να βρεθείτε χωρίς δουλειά σε μια δύσκολη περίοδο με υψηλά ποσοστά ανεργίας. Μπορεί κάποιος από εσάς να το κάνετε σαν επιπλέον επάγγελμα αλλά και πάλι ο μισθός που παίρνετε από την εργασία σας δεν είναι αρκετός για να σας παρέχει μια καλή ποιότητα ζωής.

ΠΑΡΑΓΩΓΟΙ ΧΑΡΤΙΟΥ

Οι εταιρίες σας στηρίζονται οικονομικά σε μεγάλο βαθμό στον τομέα της διαφήμισης. Τα διαφημιστικά έντυπα προϊόντων που διανέμονται κάθε χρόνο σε οικίες και δρόμους απαιτούν τεράστιες ποσότητες χαρτιού και επιφέρουν σε εσάς μεγάλα κέρδη. Αν χαθεί ξαφνικά αυτός ο τομέας διάθεσης του χαρτιού σας θα δημιουργηθούν μεγάλες ζημιές στον κύκλο εργασιών των εταιριών σας με όλα τα δυσμενή επακόλουθα για το προσωπικό αλλά και για την επιβίωση των ίδιων των εταιριών. Μια απόφαση απαγόρευσης της διανομής διαφημιστικών φυλλαδίων σας ανησυχεί ιδιαίτερα και σας θέτει σε άμεσο προβληματισμό για το δικό σας μέλλον αλλά και το μέλλον των εργαζομένων στις εταιρίες σας.

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,

Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

ΣΕΝΑΡΙΟ – Διαλογικής Αντιπαράθεσης

- Η κατ' οίκον διανομή διαφημιστικών φυλλαδίων είναι ένας πολύ διαδεδομένος τρόπος διαφήμισης τα τελευταία χρόνια. Με την κατ' οίκον διανομή διαφημιστικών εντύπων ένα προϊόν διαφημίζεται σε ένα ευρύ καταναλωτικό κοινό. Προσφέρεται στις εταιρίες η ευκαιρία να «λανσάρουν» τα προϊόντα τους στο κάθε σπίτι με ένα πιο φθηνό μέσο, σε αντίθεση με τις τηλεοπτικές διαφημίσεις που κοστίζουν ακριβά.
- Μετά από αντιδράσεις τοπικών φιλοπεριβαλλοντικών οργανώσεων για αλόγιστη σπατάλη χαρτιού και κατ' επέκταση φυσικών πόρων, από την πληθώρα των διαφημιστικών φυλλαδίων που διανέμονται κατ' οίκον ή στους δρόμους, αλλά και την ασχήμια που προκαλεί η απόρριψη τους, το Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης προβληματίζεται για την ορθότητα αυτού του τρόπου διαφήμισης προϊόντων.

Είστε μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου της πόλης. Η ανεξέλεγκτη διανομή διαφημιστικών και άλλων φυλλαδίων προκαλεί πολλά προβλήματα στο Δήμο σας. Κατά καιρούς έχετε δεχθεί παράπονα από πολίτες για τα διαφημιστικά φυλλάδια που γεμίζουν καθημερινά τα γραμματοκιβώτιά τους. Πολλοί είναι εκείνοι που διαφωνούν με την ανεξέλεγκτη πρόσβαση στα γραμματοκιβώτια των υποστατικών τους και διαμαρτύρονται για τον τεράστιο όγκο χαρτιού που μαζεύετε καθημερινά σε αυτά. Υποστηρίζουν ότι πολλές φορές η αλληλογραφία τους χάνεται, αφού τα γραμματοκιβώτια είναι υπερφορτωμένα με τα διαφημιστικά φυλλάδια.

Επιπλέον, τα διαφημιστικά φυλλάδια, τις περισσότερες φορές πέφτουν στα πεζοδρόμια με αποτέλεσμα τα έξοδα τοπικών Αρχών για καθαριότητα δημοσίων χώρων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις διανομής φυλλαδίων σε φώτα τροχαίας ή μαζικές εκδηλώσεις, να αυξάνονται. Σοβαρό θέμα δημιουργείται και από το γεγονός ότι οι εταιρείες διανομής στην πλειοψηφία τους χρησιμοποιούν αλλοδαπούς οι οποίοι, σε αρκετές περιπτώσεις εργοδοτούνται παράνομα.

Καλείστε να πάρετε μια απόφαση. Θα ψηφίσετε υπέρ ή εναντίον της απαγόρευσης της διανομής διαφημιστικών φυλλαδίων στα δημοτικά όρια της πόλης σας;

Αν ψηφίσετε υπέρ αυτό ενδέχεται να σας θέσει αντιμέτωπους με τον επιχειρηματικό κόσμο του Δήμου που πολλές φορές σας στήριξε οικονομικά με τη χορηγία εκδηλώσεων σας. Είστε έτοιμοι να δεχθείτε τα πυρά των διαφημιστικών εταιριών, του προσωπικού τους και των συνεργατών τους που η ενδεχόμενη απαγόρευση της διανομής διαφημιστικών φυλλαδίων θα έχει για αυτούς εργασιακό κόστος;

Αν ψηφίσετε εναντίον ποιες εναλλακτικές λύσεις θα προτείνατε για διαχείριση της κατάστασης;

Μελέτη Πεδίου

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,
Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

Μελέτη Πεδίου-Ορισμός

- Οι μελέτες πεδίου αναφέρονται σε προσχεδιασμένες δραστηριότητες των μαθητών/τριών που πραγματοποιούνται σε μαθησιακά περιβάλλοντα, που βρίσκονται έξω από τη συμβατική αίθουσα διδασκαλίας και εξυπηρετούν διδακτικούς και παιδαγωγικούς σκοπούς των Αναλυτικών Προγραμμάτων.
- Πεδίο μελέτης είναι ο οποιοσδήποτε χώρος μπορεί να αποτελέσει μέσο άντλησης στοιχείων και πληροφοριών για το ζήτημα που διερευνάται (π.χ. σχολική αυλή, περιβαλλοντικό μονοπάτι, μουσείο, υπεραγορά, πλατεία, οικισμός, λίμνη, πάρκο, δρόμος, πεζοδρόμιο κ.λπ.).

Στάδια υλοποίησης

- Στάδιο προετοιμασίας (διευθυντής/ντρια, εκπαιδευτικός, μαθητές)
- Εργασία στο πεδίο
- Στάδιο σύνθεσης
- Στάδιο αξιολόγησης

Μελέτη Πεδίου σε Υπεραγορά

Ζήτημα Σχολείου: Η αύξηση των σκουπιδιών εντός των χώρων του σχολείου, στα πάρκα της κοινότητας του σχολείου, στις γειτονιές περιμετρικά του σχολείου αλλά και στην ευρύτερη περιοχή, ως αποτέλεσμα της αύξησης της κατανάλωσης προϊόντων.

Ενότητες : Απορρίμματα-Παραγωγή και κατανάλωση

Σκοπός: Γενικός σκοπός της μελέτης πεδίου είναι να διασυνδέσουν την κατανάλωση αγαθών με την παραγωγή απορριμμάτων, να εντοπίσουν χαρακτηριστικά προϊόντων που είναι φιλικά προς το περιβάλλον και η κατανάλωσή τους συμβάλλει στη μείωση των απορριμμάτων, να προβληματιστούν για τα αποτελέσματα της υπερκατανάλωσης αγαθών και να υιοθετήσουν καταναλωτικές συνήθειες που να μην επιβαρύνουν το περιβάλλον.

Στάδιο Προετοιμασίας στην τάξη

- **Ενέργειες εκπαιδευτικού και μαθητών/τριών:**
  - Ενημέρωση για την περιοχή-το πεδίο που θα γίνει η μελέτη.
  - Μελέτη σχετικού πληροφοριακού υλικού για την περιοχή που θα γίνει η μελέτη (χάρτες, κείμενα, παρουσιάσεις, βίντεο).
  - Συζήτηση στην τάξη για το σκοπό, τους στόχους και τον τρόπο εργασίας στο πεδίο, και ειδικότερα για το λόγο διεξαγωγής της συγκεκριμένης μελέτης πεδίου.
  - Οργάνωση υλικών που θα χρειαστούν και καθορισμός υπεύθυνων μεταφοράς τους.
  - Οργάνωση δραστηριοτήτων στο πεδίο- Καθορισμός του τρόπου εργασίας (ομάδες ή ατομικά).
  - Διαμόρφωση κανόνων συμπεριφοράς στο πεδίο.

Εργασία στο Πεδίο

- Οι μαθητές εντοπίζουν την Υπεραγορά Ορφανίδη στο χάρτη και σχολιάζουν την τοποθεσία της και την επιλογή του συγκεκριμένου χώρου για το χτίσιμο της υπεραγοράς.

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,
Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

Εργασία στο Πεδίο

❑ Παρατηρούν το μέγεθος της υπεραγοράς εξωτερικά (κτήριο, χώροι στάθμευσης, υπηρεσίες γύρω από αυτή) και απαντούν στους εξής προβληματισμούς:

α) από το μέγεθος της υπεραγοράς τι αναμένετε να έχει μέσα; Σχολιάζουν και λίγο τη σημασία της λέξης ΥΠΕΡ-ΑΓΟΡΑ

β) γιατί οι χώροι στάθμευσης είναι τόσο μεγάλοι;

γ) γιατί υπάρχουν τόσα καταστήματα-υπηρεσίες γύρω από την υπεραγορά; (MacDonald's, ανθοπωλείο, καταστήματα). Αυτοί οι χώροι δημιουργήθηκαν πριν

ή μετά το χτίσιμο της υπεραγοράς;

Εργασία στο Πεδίο

- Τα παιδιά μπαίνουν στην υπεραγορά και διασχίζοντας το μεγάλο διάδρομο που προηγείται των ταμείων και των προϊόντων, καταγράφουν τα είδη των καταστημάτων και τα είδη των προϊόντων που πωλούνται σε αυτά.

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,
Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

Καταγράφω τα είδη των καταστημάτων και τα προϊόντα που πωλούνται σε αυτά:

Όνομα Καταστήματος:
.....
.....
Είδη προϊόντων:
.....
.....
.....
.....

Όνομα Καταστήματος:
.....
.....
Είδη προϊόντων:
.....
.....
.....
.....

Όνομα Καταστήματος:
.....
.....
Είδη προϊόντων:
.....
.....
.....
.....

Όνομα Καταστήματος:
.....
.....
Είδη προϊόντων:
.....
.....
.....
.....

Όνομα Καταστήματος:
.....
.....
Είδη προϊόντων:
.....
.....
.....
.....

Όνομα Καταστήματος:
.....
.....
Είδη προϊόντων:
.....
.....
.....
.....

Όνομα Καταστήματος:
.....
.....
Είδη προϊόντων:
.....
.....
.....
.....

Όνομα Καταστήματος:
.....
.....
Είδη προϊόντων:
.....
.....
.....
.....

Όνομα Καταστήματος:
.....
.....
Είδη προϊόντων:
.....
.....
.....
.....

Όνομα Καταστήματος:
.....
.....
Είδη προϊόντων:
.....
.....
.....
.....

Εργασία στο Πεδίο

- Ακολουθεί ξενάγηση στην υπεραγορά.
Κατά τη ξενάγηση οι μαθητές καταγράφουν τα τμήματα της υπεραγοράς (φούρνος, ψαραγορά, κρεαταγορά, φρουταρία, είδη σπιτιού, κλπ) και τις κατηγορίες των προϊόντων που αναγράφονται στις πινακίδες των διαδρόμων.

- Σημειώνουν οτιδήποτε τους κάνει εντύπωση και τα προϊόντα που βρίσκονται σε προσφορά.

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,
Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

Κατά τη ξενάγηση στην υπεραγορά καταγράφω τα τμήματα της υπεραγοράς (φούρνος, ψαραγορά, κρεαταγορά, φρουταρία, είδη σπιτιού, κλπ) και τις κατηγορίες των προϊόντων που αναγράφονται στις πινακίδες των διαδρόμων. Σημειώνω οτιδήποτε μου κάνει εντύπωση και τα προϊόντα που βρίσκονται σε προσφορά.

Τμήματα της υπεραγοράς	

Κατηγορίες προϊόντων		

Προϊόντα που βρίσκονται σε προσφορά		
Όνομασία προϊόντος: ..... Περιγραφή προσφοράς:	Όνομασία προϊόντος: ..... Περιγραφή προσφοράς:	Όνομασία προϊόντος: ..... Περιγραφή προσφοράς: ....
Όνομασία προϊόντος: ..... Περιγραφή προσφοράς:	Όνομασία προϊόντος: ..... Περιγραφή προσφοράς:	Όνομασία προϊόντος: ..... Περιγραφή προσφοράς: ....

Τι μου κάνει εντύπωση:

.....
.....
.....

Εργασία στο Πεδίο

Σημειώνω τον αριθμό των πλαστικών σακουλιών που χρησιμοποιούν οι αγοραστές για τη μεταφορά των προϊόντων τους στο σπίτι. Σημειώνω κατά πόσο οι πελάτες της υπεραγοράς χρησιμοποιούν ειδικές τσάντες (υφασμάτινες ή από ανακυκλωμένα υλικά) για τη μεταφορά των προϊόντων τους.

Τα παιδιά εργάζονται σε 4 ομάδες:

- Η 1^η ομάδα εργάζεται στην περιοχή των ταμείων και σημειώνει τον αριθμό των πλαστικών σακουλιών που χρησιμοποιούν οι αγοραστές για τη μεταφορά των προϊόντων τους στο σπίτι. Σημειώνεται κατά πόσο οι πελάτες της υπεραγοράς χρησιμοποιούν ειδικές τσάντες (υφασμάτινες ή από ανακυκλωμένα υλικά) για τη μεταφορά των προϊόντων τους.
- Συγκεντρώνουν στη συνέχεια πληροφορίες (από υπαλλήλους της υπεραγοράς και πελάτες) για το κατά πόσο γίνεται χρήση τέτοιων τσαντών για τη μεταφορά των προϊόντων.

Καταναλωτής	Χρήση Οικολογικής τσάντας		Αριθμός πλαστικών σακουλιών
	ΝΑΙ	ΟΧΙ	
1 ^{ος}			
2 ^{ος}			
3 ^{ος}			
4 ^{ος}			
5 ^{ος}			
6 ^{ος}			

Ρωτώ τους υπαλλήλους της υπεραγοράς αν υπάρχουν στην Υπεραγορά Οικολογικές τσάντες για τη μεταφορά των προϊόντων και αν τις χρησιμοποιούν οι καταναλωτές.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ρωτώ τους καταναλωτές αν χρησιμοποιούν Οικολογικές τσάντες για τη μεταφορά των προϊόντων στο σπίτι τους και γιατί τις προτιμούν ή γιατί τις απορρίπτουν;

.....
.....
.....
.....
.....

Εργασία στο Πεδίο

- Η 2^η ομάδα εργάζεται στο χώρο της φρουταρίας-λαχαναγοράς. Εντοπίζουν και καταγράφουν προϊόντα που παράγονται στην Κύπρο και προϊόντα που εισάγονται από άλλες χώρες. Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τον τρόπο και τις διαδικασίες εισαγωγής αυτών των προϊόντων στην Κύπρο (από λειτουργό της υπεραγοράς) και εξετάζουν με μικρές συνεντεύξεις σε πελάτες της υπεραγοράς, κατά πόσο οι Κύπριοι προτιμούν τα εισαγόμενα ή τα κυπριακά φρούτα και λαχανικά. Παρατηρούν τον τρόπο συσκευασίας κάποιων φρούτων και λαχανικών και καταγράφουν τους προβληματισμούς τους για τη σχέση των συσκευασιών με την αύξηση των απορριμμάτων.

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,
Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

Καταγράφει προϊόντα που παράγονται στην Κύπρο και προϊόντα που εισάγονται από άλλες χώρες.

Προϊόντα που παράγονται στην Κύπρο		Εισαγόμενα προϊόντα	

Συγκεντρώνω πληροφορίες για τον τρόπο και τις διαδικασίες εισαγωγής αυτών των προϊόντων στην Κύπρο (από λειτουργό της υπεραγοράς):

.....
.....
.....

Ζητώ από πελάτες της υπεραγοράς, να μου πουν κατά πόσο προτιμούν τα εισαγόμενα ή τα κυπριακά φρούτα και λαχανικά.

.....
.....
.....

Παρατηρώ τον τρόπο συσκευασίας κάποιων φρούτων και λαχανικών και καταγράφω τους προβληματισμούς μου για τη σχέση των συσκευασιών με την αύξηση των απορριμμάτων:

.....
.....
.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 5

Καταγράψτε κάποια από τα κυπριακά προϊόντα που βλέπετε και τα διασύνδετε με τοπικές καλλιέργειες.

Όνομασία κυπριακού προϊόντος	Διασύνδεσή του με τοπική καλλιέργεια

Θα μπορούσαν κάποια από αυτά τα παραδοσιακά κυπριακά προϊόντα να αντικαταστήσουν άλλα προϊόντα που έχουμε στη διατροφή μας και να αποτελέσουν μέρος της καθημερινής μας διατροφής. Αν ναι, αναφέρετε κάποια παραδείγματα:

.....
 .....
 .....
 .....

Ελέγξτε κατά πόσο οι συσκευασίες των προϊόντων αυτών είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

Όνομασία κυπριακού προϊόντος	Είδος συσκευασίας	Συσκευασία φιλική στο περιβάλλον (ΝΑΙ/ΟΧΙ)

Εργασία στο Πεδίο

• Η 3^η ομάδα εργάζεται στο διάδρομο 8 που υπάρχουν κυπριακά παραδοσιακά προϊόντα. Καταγράφουν κάποια από τα προϊόντα και κάνουν διασύνδεση των προϊόντων με τοπικές καλλιέργειες. Προβληματίζονται για το κατά πόσο τα παραδοσιακά κυπριακά προϊόντα θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν άλλα προϊόντα που έχουμε στη διατροφή μας και να αποτελέσουν μέρος της καθημερινής μας διατροφής. Ελέγχουν κατά πόσο οι συσκευασίες των προϊόντων αυτών είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,
 Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,
 Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

Εργασία στο Πεδίο

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 6

- Η 4^η ομάδα πρέπει να επιλέξει να αγοράσει κάποια προϊόντα για να ετοιμάσει το πρόγευμα μιας πενταμελούς οικογένειας με τα εξής κριτήρια:
  - -Να μην υπερβούν το ποσό των €15.
  - -Να έχουν όσο το δυνατό πιο λίγα απορρίμματα.
  - -Το πρόγευμα να είναι υγιεινό.
  - -Οι συσκευασίες των προϊόντων να είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

Επιλέγω να αγοράσω κάποια προϊόντα για να ετοιμάσω το πρόγευμα μιας πενταμελούς οικογένειας με τα εξής κριτήρια:

- Να μην υπερβώ το ποσό των €15.
- Να έχω όσο το δυνατό πιο λίγα απορρίμματα.
- Το πρόγευμα να είναι υγιεινό.
- Οι συσκευασίες των προϊόντων να είναι φιλικές προς το περιβάλλον.

Είδος προϊόντος	Τιμή προϊόντος	Είδος συσκευασίας	Συσκευασία φιλική στο περιβάλλον; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	Κάνει καλό στην υγεία μας; (ΝΑΙ/ΟΧΙ)

Εργασία στο Πεδίο

- Τα παιδιά εργάζονται στην ολομέλεια της τάξης και κάνουν τις εξής δραστηριότητες:
  - α) Τους δίνεται το λογότυπο του Δίκαιου Εμπορίου και καλούνται να εντοπίσουν στο διάδρομο 5 τα προϊόντα που έχουν στη συσκευασία τους το συγκριμένο λογότυπο. Διατυπώνουν υποθέσεις για τον τρόπο παραγωγής του συγκεκριμένου προϊόντος.
  - β) Εργάζονται στο διάδρομο που διαφημίζει τις υγιεινές τροφές και καλούνται να εντοπίσουν βιολογικά / οργανικά προϊόντα και να τα καταγράψουν. Προβληματίζονται για το τι διαφοροποιεί αυτά τα προϊόντα από τα υπόλοιπα.
  - γ) Ζητούν από καταναλωτές μέσα στην υπεραγορά να ιεραρχήσουν πώς επιλέγουν ένα προϊόν: Καλή τιμή , Ελκυστική συσκευασία, είναι σε προσφορά, μου το έχουν συστήσει

Στάδιο της Σύνθεσης

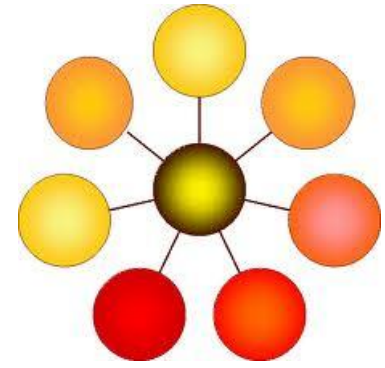
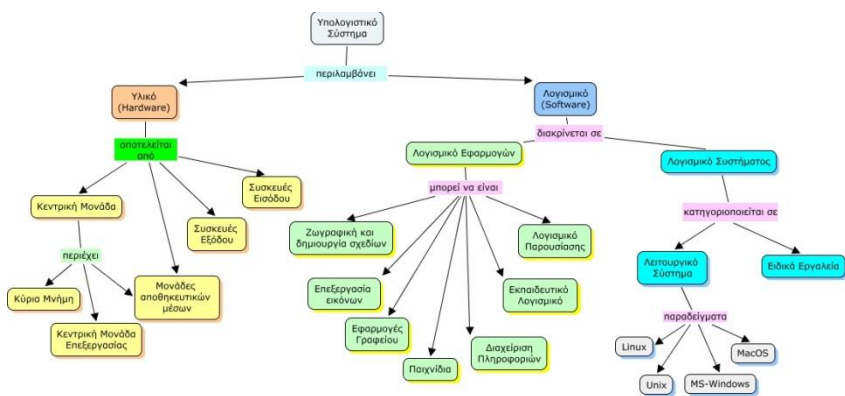

- Συλλογή στοιχείων και δεδομένων από το πεδίο, βάσει των ερωτημάτων τους ή των υποθέσεων τους.
- Επεξεργασία των στοιχείων/δεδομένων που έχουν συλλέξει οι μαθητές/τριες.
- Ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν.
- Εξαγωγή συμπερασμάτων, διατύπωση θέσεων και απόψεων.
- Ετοιμασία παρουσιάσεων για τα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν.
- Παρουσίαση-σχολιασμός των δεδομένων.

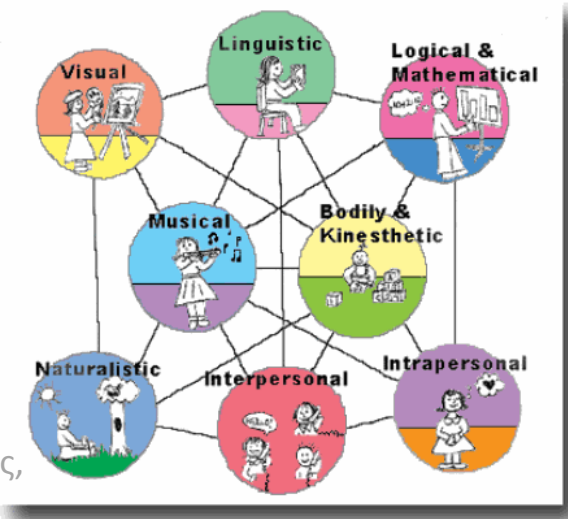
Στάδιο της Αξιολόγησης

- Αξιολόγηση της επίσκεψης
- Αξιολόγηση των δεδομένων που έχουν προκύψει.
- Ανατροφοδότηση
- Καθορισμός μελλοντικών ενεργειών ή δράσεων.

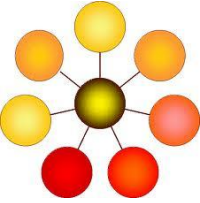
Χαρτογράφηση εννοιών- Εννοιολογικός Χάρτης

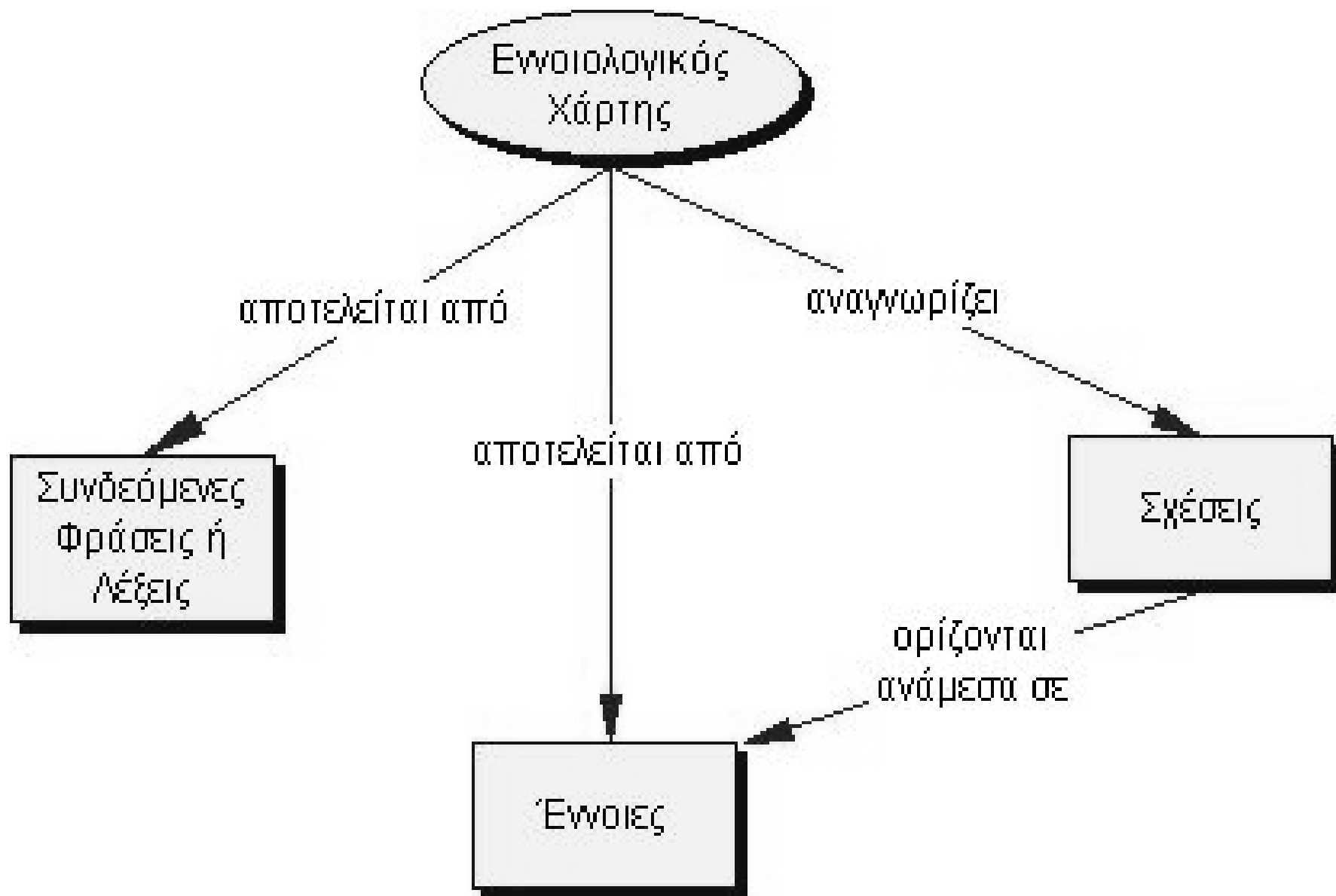
Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,
 Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,
 Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

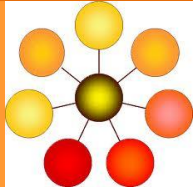
Χαρτογράφηση εννοιών- Εννοιολογικός Χάρτης

- Δίκτυο από κόμβους, έννοιες και συνδέσμους που αναδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο οι κόμβοι συνδέονται μεταξύ τους.
- Μοντέλο έκφρασης νοητικών σχημάτων των μαθητών.
- Εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης.

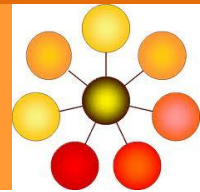
Διαδικασία κατασκευής

1. Προσδιορισμός ενός κομβικού ερωτήματος (focus question).
2. Προσδιορισμός των εννοιών που σχετίζονται με το ερώτημα
3. Οργάνωση-Κατάταξη εννοιών.
4. Κατασκευή προκαταρκτικού χάρτη-Τοποθέτηση και σύνδεση εννοιών
5. Αναζήτηση των σύνθετων συνδέσεων (cross-links).
6. Αναθεώρηση του εννοιολογικού χάρτη.
7. Ολοκλήρωση του χάρτη.
8. Αξιολόγηση του εννοιολογικού χάρτη.

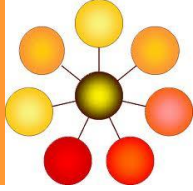
Παράδειγμα κατασκευής εννοιολογικού χάρτη

- **Ζήτημα σχολείου:** Το κυκλοφοριακό πρόβλημα στην περιοχή του σχολείου μας, οι συνέπειές του στο περιβάλλον και στην ποιότητα ζωής μας και η ανάγκη για επίλυσή του, με απώτερο στόχο την υιοθέτηση μοντέλων αειφόρων μεταφορών στην καθημερινή μας ζωή.
- **Ενότητες :** Μέσα Μεταφοράς- Αστική Ανάπτυξη
- **Σκοπός:** Γενικός σκοπός της εννοιολογικής χαρτογράφησης είναι, αφότου οι μαθητές μελετήσουν τις επιπτώσεις της αυξημένης χρήσης μηχανοκίνητων μέσων στο περιβάλλον, να είναι σε θέση να παρουσιάζουν τις αλυσιδωτές και αλληλοσυνδεόμενες επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο τόσο στο φυσικό όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον.

Παράδειγμα κατασκευής εννοιολογικού χάρτη

1. Με βάση την έρευνα που πραγματοποιήσατε προηγουμένως και αφού διαβάσετε το επιπρόσθετο υλικό, δημιουργήστε το δικό σας εννοιολογικό χάρτη, μέσα από τον οποίο να παρουσιάζονται οι αλυσιδωτές και αλληλοσυνδεόμενες επιπτώσεις της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

2. Προσδιορισμός των εννοιών που σχετίζονται με το ερώτημα

αύξηση θερμοκρασίας
του πλανήτη

κλιματικές αλλαγές

όξυνση φαινομένου
του θερμοκηπίου

όξινη βροχή

κλιματικές αλλαγές

καταστροφή ιστών
φύλλων

καρδιακά
προβλήματα

Μείωση ρυθμών
ανάπτυξης

ευπάθεια σε αρρώστιες

μείωση δυνατότητας
αναπαραγωγής

δομημένο
περιβάλλον

ανθρώπινη υγεία

αύξηση θνησιμότητας

βλάβες σε μάτια,
δόντια, κόκαλα

βιοτικοί παράγοντες

αβιοτικοί παράγοντες

φυσικό περιβάλλον

πανίδα

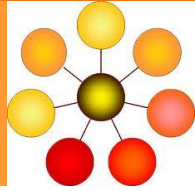
Χλωρίδα

καταστροφή δασών

αλλεργίες

Οργάνωση-Κατάταξη εννοιών

φυσικό περιβάλλον

βιοτικοί παράγοντες

πανίδα

Μείωση ρυθμών
ανάπτυξης

ευπάθεια σε αρρώστιες

Χλωρίδα

καταστροφή δασών

αβιοτικοί παράγοντες

ανθρώπινη υγεία

Αλλεργίες

οφθαλμολογικά
προβλήματα

καρδιακά
προβλήματα

αύξηση θνησιμότητας

μείωση
βιοποικιλότητας

όξινη βροχή

Δομημένο
περιβάλλον

κτήρια

μνημεία

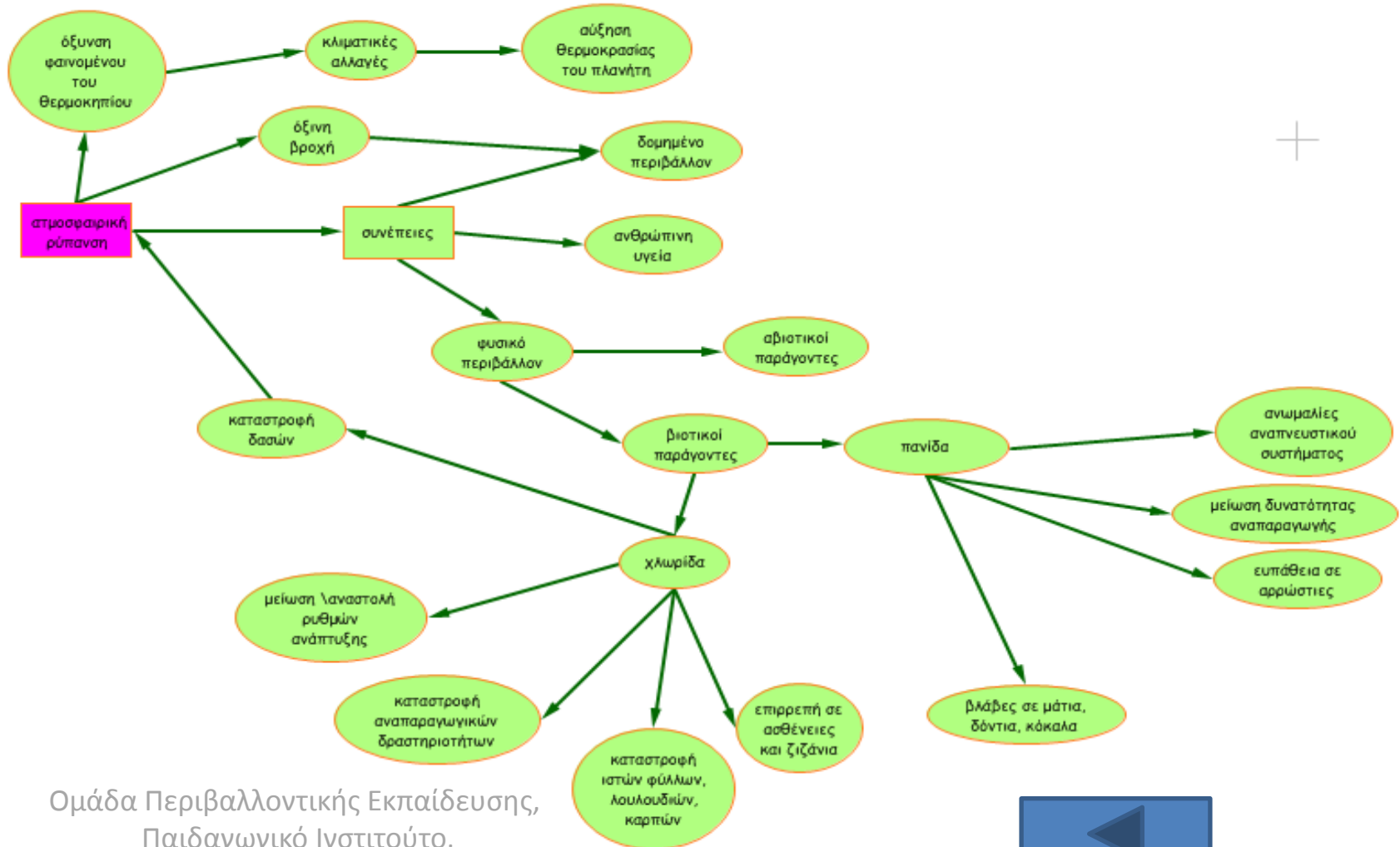
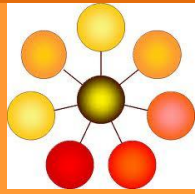
όξυνση φαινομένου
του θερμοκηπίου

κλιματικές αλλαγές

αύξηση θερμοκρασίας
του πλανήτη

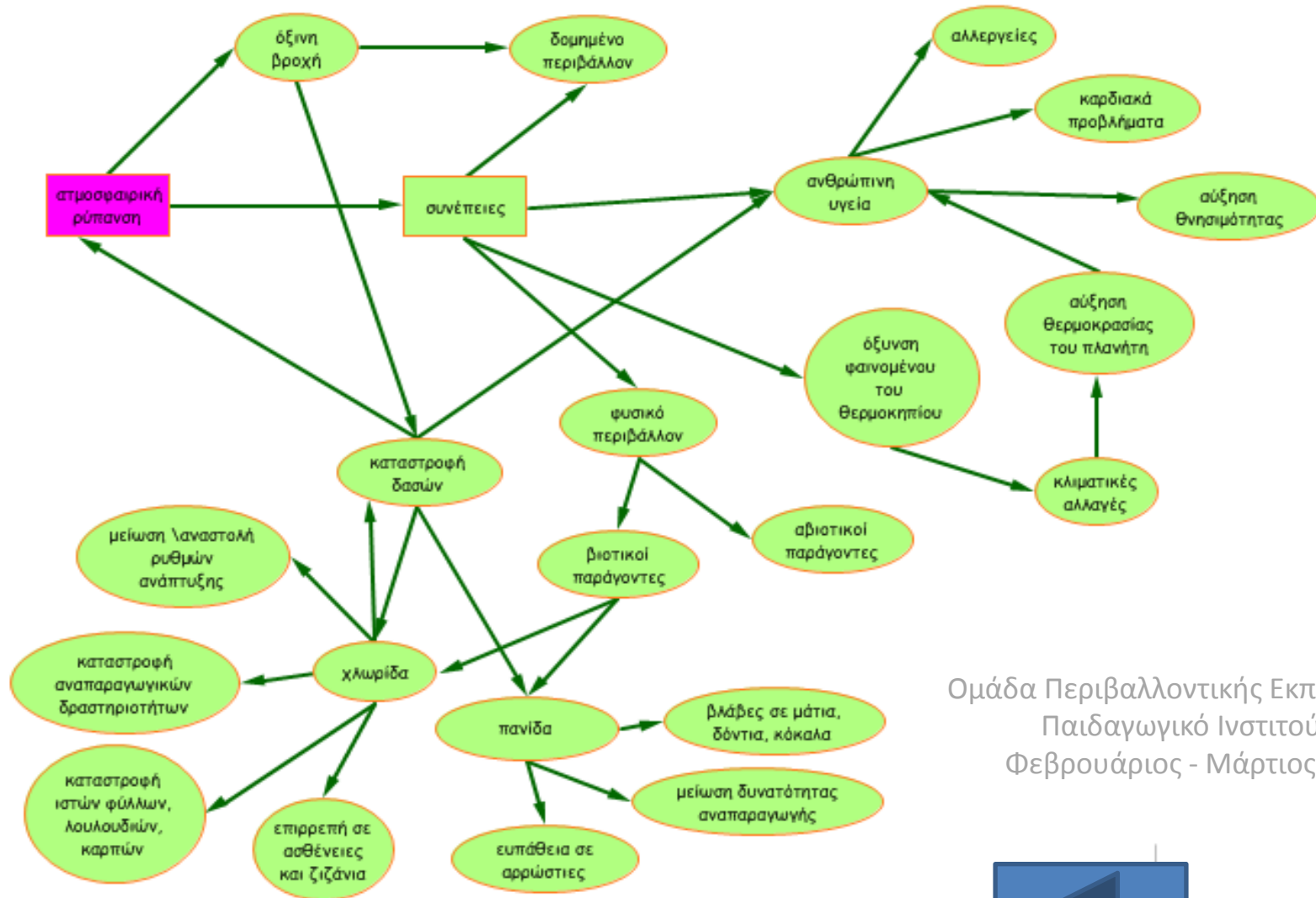
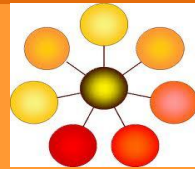

Κατασκευή προκαταρκτικού χάρτη-τοποθέτηση και διασύνδεση εννοιών

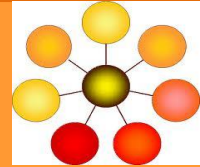
Αναζήτηση των σύνθετων συνδέσεων

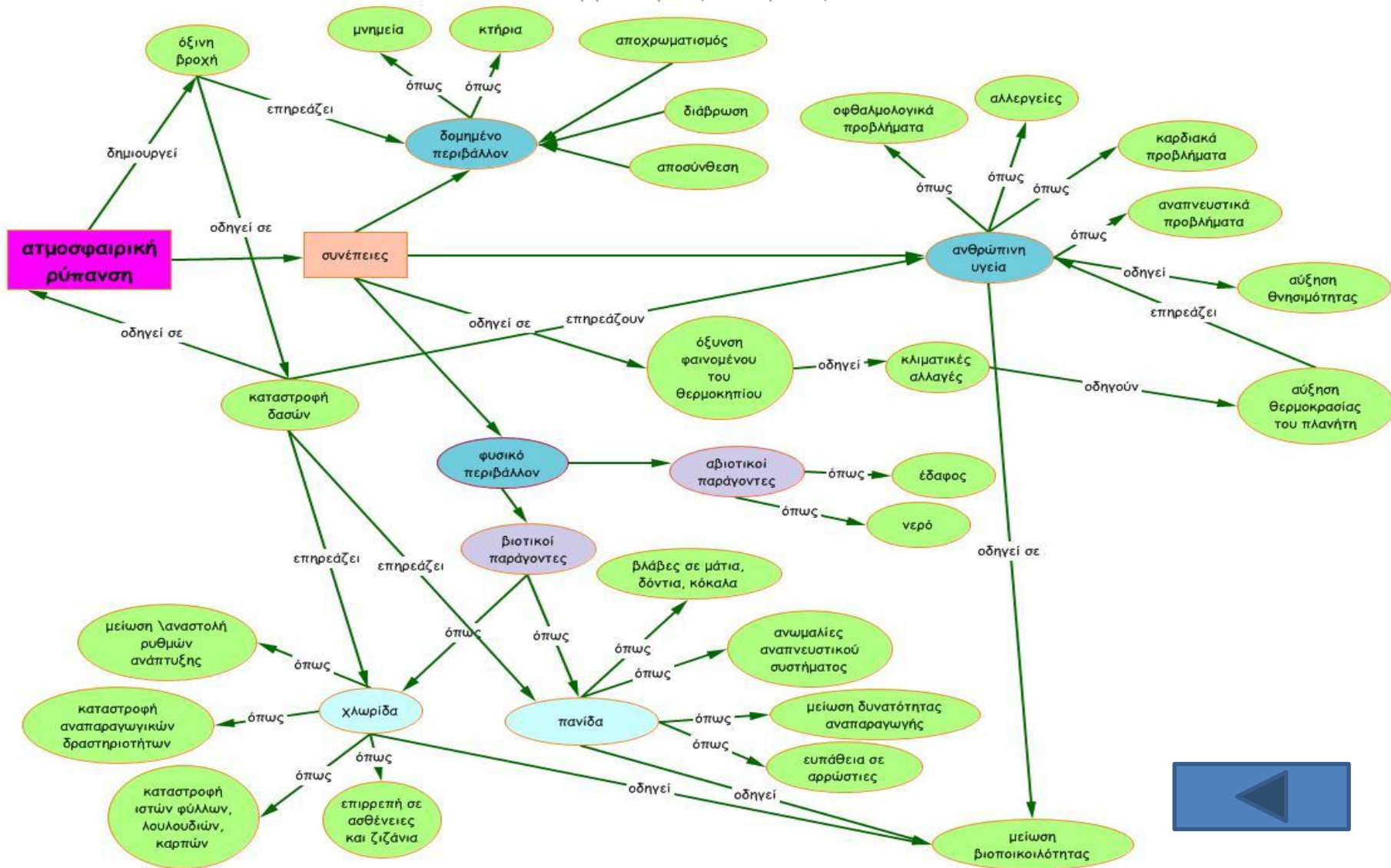
Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,
Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

Αναθεώρηση του εννοιολογικού χάρτη

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,
Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

Ηθικό Δίλημμα

Η τεχνική του ηθικού διλήμματος είναι μέθοδος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που ασχολείται αποκλειστικά με τις **αξίες**, και έχει στόχο την **ανάδειξη, συζήτηση, αντιπαράθεση** και **αποσαφήνιση αξιών**.

Είναι μια μέθοδος η οποία δίνει στους μαθητές τη δυνατότητα:

- Να κατανοήσουν μια περιβαλλοντική προβληματική κατάσταση μέσα από την ανταλλαγή απόψεων και επιχειρημάτων
- Να διασαφηνίζουν τις προσωπικές τους αξίες και πεποιθήσεις
- Να προβληματιστούν για τις αξίες και πεποιθήσεις άλλων
- Να εκφράσουν ελεύθερα τις σκέψεις και τις ιδέες τους

Χαρακτηριστικά Ηθικού Διλήμματος

Σενάριο :

- Απλό, σύντομο, ενδιαφέρον, σχέση με την καθημερινή ζωή και το επίπεδο των παιδιών
- Δεν έχει «προφανή» σωστή λύση
- Δεν υπάρχει σωστό ή λάθος
- Οι διάφορες επιλογές δεν κρίνονται σύμφωνα με μια προκαθορισμένη ιεραρχία αξιών
- Αναδεικνύονται οι διαφορετικές εναλλακτικές αξίες και οι συνέπειες που υπάρχουν πίσω από τις διαφορετικές αυτές αξίες
- ➔ Ο δάσκαλος είναι καλός ακροατής και **σέβεται όλες τις απόψεις**

1. Παρουσίαση διλήμματος

- Όσον το δυνατόν περισσότερες πληροφορίες για να γίνει κατανοητό
- Ερωτήματα έτσι ώστε οι μαθητές/τριες να αντιληφθούν τις διαφορετικές απόψεις που υπάρχουν σε σχέση με αυτό.
- Κάθε ένα παιδί ξεχωριστά καλείται να τοποθετηθεί στο ζήτημα βάση των δικών του αξιών.

2. Οι μαθητές/τριες συζητούν σχετικά με την υποτιθέμενη λύση

- A) Ανάλογα με τις απαντήσεις τους, υπέρ ή κατά, χωρίζονται σε 2 ομάδες για να συζητήσουν και καταγράψουν τα επιχειρήματά τους με τα οποία υποστηρίζουν την άποψή τους.
  - B) Οι ομάδες μπορούν να απαρτίζονται από άτομα που έχουν την ίδια άποψη ή που υποστηρίζουν διαφορετικές απόψεις.
- Κάθε ομάδα πρέπει να πάρει μια απόφαση και να δικαιολογήσει τη θέση της αναλύοντας ποιες αξίες αναδύονται από την επιλογή της απόφασης. Κάθε ομάδα καταγράφει τη θέση ή τις θέσεις της και την αιτιολόγησή τους και ορίζει ένα εκπρόσωπο ή δύο αν υπάρχουν αντικρουόμενες απόψεις, για να παρουσιάσουν τις θέσεις τους στην ολομέλεια της τάξης.

3. Συζήτηση ανάμεσα στις δύο ομάδες όπου η καθεμιά αμφισβητεί τα επιχειρήματα της άλλης.
4. Συζήτηση ξανά στην ομάδα πριν γίνει η τελική ψηφοφορία για να διαμορφωθεί η τελική της άποψη η οποία μπορεί να είναι διαφοροποιημένη από την αρχική.
5. Συζήτηση στην ολομέλεια.
6. Τελική ψηφοφορία

Παράδειγμα ηθικού διλήμματος

Ομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο,
Φεβρουάριος - Μάρτιος 2013

Ζήτημα σχολείου: Γνωριμία με τη βιοποικιλότητα του τόπου μας και ανάγκη διατήρησής της

Ενότητες : Βιοποικιλότητα – Δάσος

Σκοπός: Οι μαθητές αφού ενημερωθούν και αξιολογήσουν τις διάφορες παραμέτρους με βάση τις οποίες μια περιοχή προστατεύεται να προβληματιστούν και να πάρουν απόφαση σε διλήμματα που αφορούν σε ζητήματα σχετικά με την προστασία των διαφόρων ειδών και την ορθολογική διαχείριση και αειφόρο ανάπτυξη των περιοχών, στις οποίες αυτά βρίσκονται.

Σενάριο: «Τα αμπελοπούλια»

Ο Σάββας και η οικογένειά του ζουν στον Άγιο Θεόδωρο Λάρνακας. Κυνηγούν αμπελοπούλια, ψαρεύουν στη θάλασσα και καλλιεργούν πατάτες. Με την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ η Κυπριακή Δημοκρατία έχει υιοθετήσει τη Συνθήκη της Βέρνης, που απαγορεύει το κυνήγι αμπελοπουλιών, και η Κυπριακή κυβέρνηση δέχεται πιέσεις από την Ε.Ε. να εφαρμόσει τη σχετική νομοθεσία. Οι Κύπριοι λατρεύουν το αμπελοπούλι, επειδή θεωρείται ένας από τους πλέον περιζήτητους μεζέδες. Τα τελευταία χρόνια ο Σάββας και η οικογένειά του πωλούν παράνομα τα αμπελοπούλια σε ιδιοκτήτες ταβερνών και σε εστιατόρια σε πολύ ψηλές τιμές.

Ο Σάββας και η οικογένειά του χρειάζονται τα λεφτά που κερδίζουν από την πώληση των αμπελοπουλιών, ειδικά τώρα που το ψάρεμα δεν αποφέρει εισόδημα στην οικογένεια λόγω της υπεραλίευσης και οι πατάτες τείνουν να γίνουν ασύμφορη καλλιέργεια. Ο Σάββας γνωρίζει ότι η οικογένεια του ανησυχεί που μειώθηκαν οι πωλήσεις της στην ψαραγορά, παράλληλα όμως, αντιλαμβάνεται ότι η πώληση των αμπελοπουλιών δίνει στην οικογένεια το απαραίτητο χρηματικό ποσό για να αγοράσουν φαγητό και ρούχα.

Πριν από λίγους μήνες ο Σάββας έμαθε στο σχολείο ότι είναι τόσοι πολλοί οι κυνηγοί των αμπελοπουλιών που σιγά σιγά θα εξαφανιστούν και αυτό τον έκανε να ανησυχήσει πολύ γιατί θέλει να υπάρχουν πάντα τα αμπελοπούλια για να μπορεί η οικογένεια του να κυνηγά. Επίσης, έμαθε ότι η παγίδευση πτηνών με δίχτυα και ξόβεργα είναι μια βάρβαρη μέθοδος, καθώς τα παγιδευμένα πτηνά υποφέρουν για ώρες πριν πεθάνουν από την εξάντληση και την αφυδάτωση ή πριν τα σκοτώσουν οι παγιδευτές και ότι από το Σεπτέμβριο μέχρι το τέλος του Οκτώβρη, χιλιάδες αποδημητικά πουλιά πιάνονται στα δίχτυα, αφού με τη μορφή παράπλευρων απωλειών παγιδεύονται χιλιάδες άλλα πουλιά, κυρίως μεταναστευτικά, στα δίχτυα και στα ξόβεργα και αφήνονται εκεί να πεθάνουν.

Παρόλα αυτά ο Σάββας και η οικογένειά του εξακολουθούσαν να κυνηγούν και να εμπορεύονται τα αμπελοπούλια. Μια μέρα παρατήρησε μια πινακίδα που έγραφε: « Το κυνήγι των αμπελοπουλιών είναι παράνομο. Αν συλληφθείς την ώρα που κυνηγάς τα αμπελοπούλια θα σου επιβληθεί πρόστιμο, ποινή φυλάκισης και θα κατασχεθούν τα αμπελοπούλια». Ο Σάββας γνωρίζει ότι η οικογένειά του εξαρτάται από αυτό το κυνήγι αλλά δε γνωρίζει αν πρέπει να παραβιάσει το νόμο. Και επιπλέον δε θέλει να εξαφανιστούν τα πουλιά, όπως έγινε και με τα ψάρια.

Ηθικό δίλημμα: Να συνεχίσει να κυνηγά ή όχι αμπελοπούλια ο Σάββας ώστε να μπορεί η οικογένειά του να έχει εισόδημα για να καλύπτει τις βασικές της ανάγκες;

- A)** Συνεχίζοντας ο Σάββας και η οικογένειά του να κυνηγούν αμπελοπούλια θα μπορούν να έχουν ένα εισόδημα ικανοποιητικό για να καλύψουν τις ανάγκες τους σε ενδυμασία και διατροφή. Το κυνήγι όμως είναι παράνομο άρα το ρίσκο είναι μεγάλο γιατί αν συλληφθούν θα τιμωρηθούν με φυλάκιση και πρόστιμο. Επίσης, υπάρχει ο κίνδυνος τα αμπελοπούλια να εξαφανιστούν λόγω της υπερθήρευσης
- B)** Αν σταματήσουν να κυνηγούν αμπελοπούλια, τότε η οικογένειά του δεν θα έχει άλλη πηγή εισοδήματος, γιατί η θάλασσα, η οποία ήταν κάποτε η μόνη πηγή εισοδήματος λόγω της υπεραλίευσης, δεν έχει ψάρια. Πώς θα ζήσουν;

Ερωτήσεις:

Πρέπει ο Σάββας να συνεχίσει να κυνηγά αμπελοπούλια;

Πρέπει να συζητήσει το νέο νόμο με την οικογένειά του;

Ποιοι άλλοι τρόποι υπάρχουν για να φέρει χρήματα στην οικογένεια;

Ηθικές Αξίες:

Έστω ότι ο Σάββας και η οικογένειά του **συνεχίζουν** το κυνήγι των αμπελοπουλιών :

Με αυτόν τον τρόπο **προσβάλλουν** τις παρακάτω ηθικές αξίες:

- **οικολογική αλληλεγγύη**
- **κοινωνική δικαιοσύνη**
- **παράβαση του νόμου (παρανομία)**
- **υπευθυνότητα**
- **οικολογική βιωσιμότητα**

όμως, **υπάρχουν** και αξίες τις οποίες **υπερασπίζεται**:

- **δικαίωμα για κάλυψη βασικών αναγκών**
- **δικαίωμα στην εργασία**
- **δημοκρατικές διαδικασίες και δικαίωμα για ζωή**

A) Αξίες που προσβάλλονται:

- **οικολογική αλληλεγγύη:** η υπεραλίευση, η υπερθήρευση και κατ' επέκταση οι επιπτώσεις στην παραγωγή καρπών επιφέρουν μια άνιση κατανομή των «φυσικών πόρων» της περιοχής και του εισοδήματος μεταξύ των γενεών,
- **κοινωνική δικαιοσύνη:** η χωρίς όρια θήρευση των αμπελοπουλιών οδηγά στην καταπάτηση του δικαιώματος των συμπολιτών της οικογένειας του Σάββα να έχουν ισότιμη «εκμετάλλευση» των αμπελοπουλιών (ανάπτυξη εργασίας λόγω τουρισμού),
- **παράβαση του νόμου (παρανομία):** το κυνήγι των αμπελοπουλιών έχει απαγορευθεί, επομένως υπάρχει παρανομία,
- **υπευθυνότητα:** εξακολουθεί εγωιστικά να κυνηγά για να λύσει το θέμα του εισοδήματος και δεν ενδιαφέρεται με υπευθυνότητα για τη διατήρηση της ζωής και της ευημερίας των άλλων, των επόμενων γενεών και της φύσης
- **οικολογική βιωσιμότητα:** η υπερθήρευση αντικατοπτρίζει το γεγονός της μη αναγνώρισης και σεβασμού της αξίας της βιοποικιλότητας, η οποία θα οδηγήσει στην εξαφάνιση αυτού του είδους με αποτέλεσμα να διαταραχθεί η ισορροπία του οικοσυστήματος. Επίσης δείχνει τη μη αναγνώριση της αυταξίας κάθε μορφής ζωής.

B) Αξίες που επιδιώκονται:

- **δικαίωμα για κάλυψη βασικών αναγκών της οικογένειας:** πολύ δύσκολο να επιτευχθεί εάν σταματήσουν να κυνηγούν.
- **δικαίωμα στην εργασία:** το κυνήγι το βλέπουν ως ένα είδος εργασίας γιατί τους αποφέρει εισόδημα. Με τον ίδιο τρόπο αντιμετώπιζαν και το ψάρεμα. Αν σταματήσουν να κυνηγούν δεν θα έχουν δουλειά γιατί δεν έχουν άλλα προσόντα.
- **δημοκρατικές διαδικασίες και δικαίωμα για ζωή:** η επιβολή και ο καταναγκασμός του νόμου για απαγόρευση του κυνηγιού, χωρίς δημοκρατικές διαδικασίες και διάλογο για από κοινού εξεύρεση λύσεων με τα επηρεαζόμενα άτομα, δείχνει ασέβεια και καταπάτηση του δικαιώματος τους για ζωή